

บทความวิจัย

ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Stakeholders' Feedback on Master of Arts Program in Information Studies of Srinakharinwirot University

ศุภรชชตรา แสนวา¹

นิमित พัฒนะศรี²

ฐิติ คำหอมกุล³

โชติมา วัฒนนะ⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตบัณฑิตศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตและผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นิสิตจำนวน 22 คน และผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 22 คน โดยใช้แบบสอบถาม และ 2) การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจำนวน 12 คน และนิสิตจำนวน 5 คน รวม 17 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตร พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาเลือกมีประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 92) และรองลงมาเห็นว่าวิชาบังคับมีประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 87) เมื่อจำแนกตามรายวิชา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ เห็นว่า รายวิชา สศ 531 วิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา และ สศ 651 ปริญญาโท เป็นวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุด (ร้อยละ 80) เมื่อจำแนกตามกลุ่มเนื้อหาของรายวิชา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ เห็นว่า รายวิชาในหมวดคอมพิวเตอร์มีประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 95)

1 อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: sumattra@g.swu.ac.th

2 อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: nimit@g.swu.ac.th

3 อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: thitik@g.swu.ac.th

4 อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: chotimaw@g.swu.ac.th

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตพบว่า คุณลักษณะรายด้าน นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมากถึงมากที่สุด คุณลักษณะรายข้อ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมายมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 95)

3. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตพบว่า คุณลักษณะรายด้าน เห็นว่านิสิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 99 คุณลักษณะรายข้อ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่านิสิตมีการแสดงออกคุณลักษณะในทุกข้อมากถึงมากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 70) ยกเว้นข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง (ร้อยละ 65)

4. ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนิสิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา พบว่า 1) ควรพิจารณาความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา 2) ควรพิจารณาเกี่ยวกับรายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน 3) หลักสูตรปรับปรุงใหม่ ควรเพิ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ควรปรับปรุงและระบุความแตกต่างของปริญญาโทและปริญญาตรีไว้ในคำอธิบายรายวิชา 5) ควรเปิดสอนรายวิชา สศ 531 วิจัยทางสารสนเทศศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 6) หลักสูตรควรมีการกำหนดแนวทางการสอนและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน

คำสำคัญ: สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ศาสตร์

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the graduate students' feedback, employers' feedback and administrative committee's feedback on Master of Arts Program in Information Studies. Research instruments used for data collection were questionnaire and group discussion. The questionnaire distributed to the sample group consisted of twenty - two graduate students and twenty - two employers, and group discussion consisted of twelve program administrative committees and five graduate students. The findings were:

1. The graduate students' feedback on the usefulness of the subject in the program indicated that 92 percent of them perceived that elective subject is very useful to most useful, while 87 percent perceived that non - elective subject is very useful to most useful. In terms of each subject, the results shown that IS 531 Research Methods in Information Studies and IS 651 Thesis are the most useful (80 percent). In terms of subject category, the results shown that computer related subjects are very useful to most useful (95 percent).

2. The graduate students' feedback on their improvement of characteristic achieved through the program indicated that, in terms of each aspect, ethics and morals were rated high to the highest (88 percent). In terms of each characteristic, the results shown that most graduate students rated self-honesty and authenticity with other, and responsibility to complete the assignment high to the highest (95 percent).

3. The employers' feedback on the characteristic of graduate students achieved through the program indicated that, in terms of each aspect, most employers rated ethics and morals high to the highest (99 percent). In terms of each characteristic, the results shown that most employers rated every characteristic high to the highest (more than 70 percent), except for the capability in spoken and written in second language for effective communication (65 percent).

4. The feedback of group discussion of program administrative committees and graduate students on Information Studies of Master of Arts Program suggested that 1) the redundancy of subject content should be reviewed 2) launching a new subject should be considered 3) more information technology related subjects should be included in new revised program 4) the difference of thesis and independent study should be clarified in course description 5) IS 531 Research Methods in Information Studies should be launched in the first semester. 6) Teaching guidelines and purposes of the program should be contributed to the program.

Keywords: Information Studies, Library and Information Sciences.

บทนำ

หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม การจัดการศึกษาที่ดีมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นส่วนที่สามารถกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่า ผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มี

ทักษะในด้านใด และควรมีพัฒนาการทั้งในส่วนของร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างไร ดังนั้นสาขาแต่ละสาขาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันอยู่เสมอ (อำรง บัวศรี, 2532, น.6 - 7; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, น.5)

ในการวางแผนเพื่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรจะต้องครอบคลุมถึงทุกสิ่งที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์คือ ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ มีความสามารถ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ศักยภาพ

สูงสุดของตนเอง ซึ่งแนวคิดของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดที่ยึดจุดประสงค์ (Objectives) หลักสูตรจึงมีภาระหน้าที่ที่จะทำให้ผู้เรียนควรจะเป็นอย่างไรหรือควรมีลักษณะอย่างไร แนวคิดนี้มีความหมายในลักษณะที่เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์ เช่น หลักสูตรคือการถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือหลักสูตรคือการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เป็นต้น 2) แนวคิดที่ยึดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Contexts) ซึ่งอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตร แล้วแต่ว่าเนื้อหาของหลักสูตรที่มีนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น หลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชา หลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือหลักสูตรเพื่อการปฏิรูปสังคม เป็นต้น และ 3) แนวคิดที่ยึดวิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (Strategies) แนวคิดนี้เน้นวิธีดำเนินการที่เป็นกระบวนการ ยุทธศาสตร์ หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรคือกระบวนการแก้ปัญหา หลักสูตรคือการทำงานกลุ่ม หลักสูตรคือการเรียนรู้รายบุคคล คือโครงการหรือแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น (Oliva, 1992, pp.8-9)

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นหลักสูตรใหม่เริ่มใช้สอนในภาคการศึกษาที่ 2 ในปีการศึกษา 2555 ได้รับอนุมัติเห็นชอบหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2555 มีแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเมื่อเปิดใช้ครบ 5 ปี เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคสมัย และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียกับหลักสูตร ประกอบด้วยนิสิต ผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ขึ้น ในการเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ และมีความเป็นมาตรฐานสากล สามารถผลิตมหาบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นมหาบัณฑิตที่มีศักยภาพช่วยกันพัฒนาสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตบัณฑิตศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 การวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนครบถ้วนตามจำนวนหน่วยกิตที่หลักสูตรกำหนดจำนวน 22 คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 22 คน
 - 1.2 การวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 12 คน และ นิสิตจำนวน 5 คน รวม 17 คน

2. นิยามศัพท์เฉพาะ

2.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตร หมายถึง คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง นายจ้างหรือผู้จ้างงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาโดยตรงของนิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 นิสิตบัณฑิตศึกษา หมายถึง นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาครบถ้วนตามจำนวนหน่วยกิตที่หลักสูตรกำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็นสอง 2 ระยะ และดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 12 คน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนครบตามที่หลักสูตรกำหนดและกำลังดำเนินการจัดทำปริญญาบัตร (เนื่องจากหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตยังไม่มีนิสิตสำเร็จการศึกษา จึงเลือกเก็บข้อมูลกับนิสิตปัจจุบัน) ได้แก่ นิสิตที่เข้าเรียนในปีการศึกษา 2555-2557 จำนวน 22 คน และการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชา

สารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ นายจ้างหรือผู้จ้างงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาโดยตรงของนิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 22 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 สำหรับนิสิต และชุดที่ 2 สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งแบบสอบถามทั้งสองชุดได้ผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แบบสอบถามทั้งสองชุด มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเที่ยง 0.97

2. การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจำนวน 12 คน และตัวแทนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 5 คน รวมเป็น 17 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) โดยนำผลการวิจัยจากข้อ 1 มาสรุปเป็นข้อมูลประกอบการอภิปราย

3. การวิเคราะห์ ข้อมูลสำหรับแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตร

1.1 จำแนกตามประเภทของรายวิชา พบ

ว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาเลือกมีประโยชน์มาก ถึงมากที่สุด (ร้อยละ 92) และรองลงมาเห็นว่าวิชาบังคับมีประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 87)

1.2 จำแนกตามรายวิชา นิสิตมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการเรียนในรายวิชาของหลักสูตร โดยเรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “มีประโยชน์มากที่สุด” และ “มีประโยชน์มาก” รวมกัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชา สศ 531 วิจัยทางสารสนเทศศึกษา และ สศ 651 ปริญญาโท เป็นวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุด (ร้อยละ 80) รองลงมาเห็นว่า รายวิชา สศ 601 หลักบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ สศ 631 สัมมนาห้องสมุดดิจิทัล และ สศ 501 สารสนเทศกับสังคมความรู้ เป็นวิชาที่มีประโยชน์ปานกลาง (ร้อยละ 20 - 30) และนิสิตเห็นว่ารายวิชา สศ 631 สัมมนาห้องสมุดดิจิทัลมีประโยชน์น้อย (ร้อยละ 5)

1.3 จำแนกตามกลุ่มเนื้อหาของรายวิชา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชาในหมวดคอมพิวเตอร์ประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 95) รองลงมาเห็นว่า รายวิชาในหมวดบรรณารักษศาสตร์มีประโยชน์มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 82)

2. ความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตที่ได้รับการพัฒนาจากการเรียนการสอนในหลักสูตร

2.1 ความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายด้าน เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “ได้รับการพัฒนามากที่สุด” และ “ได้รับการพัฒนามาก” รวมกัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 88) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ

ความรับผิดชอบ มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 87) และด้านอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัย มีทักษะสื่อสารมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 73) ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อยที่สุดได้แก่ ด้านทักษะความสามารถมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 61) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 62) และด้านทักษะทางปัญญา (ร้อยละ 65)

2.2 ความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายข้อ เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “ได้รับการพัฒนามากที่สุด” และ “ได้รับการพัฒนามาก” รวมกัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ช่วยพัฒนาคุณลักษณะข้อข้อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น และข้อรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมายมากถึง มากที่สุด (ร้อยละ 95) รองลงมา คือ ข้อวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบและถูกต้อง และมีความรู้ความสามารถในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 55) ส่วนข้อที่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 15) และ ข้อ มีทักษะความสามารถในการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาหน่วยงาน และวิเคราะห์เชิงตัวเลขเพื่อการสรุปผลโดยทั่วไปให้เข้าใจได้ง่าย มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 40 - 50)

3. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตที่ผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตร

3.1 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายด้าน เรียงลำดับตามสัดส่วน ของคำตอบ “แสดงออกมากที่สุด” และ

“แสดงออกมาก” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 99) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 98) และด้านอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมีทักษะสื่อสารมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 92) ส่วนด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะความสามารถมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 81) ด้านทักษะทางปัญญา มากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 87) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 88)

3.2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายข้อ เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “แสดงออกมากที่สุด” และ “แสดงออกมาก” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่านิสิตมีการแสดงออกคุณลักษณะในทุกข้อมากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 70) ยกเว้น ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง (ร้อยละ 65)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนิสิตและผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิต

4.1 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนิสิตและผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยนับระดับความคิดเห็น “มากที่สุด” และ “มาก” รวมกัน พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีแนวโน้มความคิดเห็นไปในทางบวกมากกว่านิสิตประเมินตนเองในทุกคุณลักษณะ

4.2 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนิสิตและผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิต จำแนกตามคุณลักษณะแต่ละด้านโดยนับระดับความคิดเห็น “ปานกลาง” “น้อย” และ

“น้อยที่สุด” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีแนวโน้มความคิดเห็นไปในทางลบน้อยกว่านิสิตประเมินตนเองในทุกคุณลักษณะ

4.3 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้ใช้บัณฑิตและนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิต จำแนกตามคุณลักษณะรายข้อโดยนับระดับความคิดเห็น “น้อย” และ “น้อยที่สุด” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตและนิสิตมีความคิดเห็นเชิงลบอย่างมากกับคุณลักษณะ ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

5. การแปลงข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการศึกษาที่ได้ในตอนต้นอยู่ในรูปแบบข้อมูลความถี่หรือสัดส่วนของความถี่ ซึ่งไม่สามารถสรุปข้อมูลด้วยค่าตัวเลขเพียงค่าเดียวได้เพราะข้อมูลที่เก็บมาเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อที่จะแสดงค่าสถิติดังกล่าวให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงต้องแปลงจากข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จึงใช้วิธีการวิเคราะห์การสมนัย (Correspondence Analysis) เพื่อลดมิติข้อมูล (Dimensionality Reduction) และฉายข้อมูล (Project) การตอบแบบสอบถามให้อยู่ในระนาบสองมิติ ทำให้สามารถวัดระยะห่างของข้อมูลเชิงคุณภาพแต่ละชั้นได้ (เช่น “พัฒนามากที่สุด” อยู่ห่างจาก “พัฒนามาก” คิดเป็นระยะทางกี่หน่วย) ดังนี้

5.1 ระดับคะแนนที่แปลงจากระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนิสิต พบว่า สเกลของแต่ละระดับความคิดเห็นห่างไม่เท่ากัน (ซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบในการตอบคำถาม) และไม่ตรงตามสามัญสำนึก เช่น “พัฒนามาก” ควรจะมีระดับคะแนนเท่ากับ 4 “พัฒนาปานกลาง” เท่ากับ 3 “พัฒนาน้อย” เท่ากับ 2 เป็นต้น เมื่อเทียบระดับคะแนน

แต่ละระดับที่ได้จากนิสิต จะเห็นว่ามีความใกล้เคียงกับผู้ใช้บัณฑิตมาก นอกจากนั้น ระดับความคิดเห็นระหว่าง “ปานกลาง” และ “น้อย” มีระดับคะแนนที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน อีกนัยหนึ่ง “ปานกลาง” อยู่ใกล้กับ “มาก” มากกว่า “น้อย” ซึ่งสามารถตีความได้ว่า การให้ความคิดเห็นในระดับ “ปานกลาง” สะท้อนผลออกมาในแง่บวกมากกว่าแง่ลบ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ระดับคะแนนที่แปลงจากระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนิสิต

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ	ระดับคะแนน	
	นิสิต	ผู้ใช้บัณฑิต
พัฒนามากที่สุด	5	5
พัฒนามาก	4.8	4.7
พัฒนาปานกลาง	4.1	4.2
พัฒนาน้อย	2.4	2
พัฒนาน้อยที่สุด	1	ไม่มีในข้อมูล

5.2 การแปลงระดับความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นสเกลตัวเลขตามตาราง 1 สามารถคำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนาได้ดังนี้

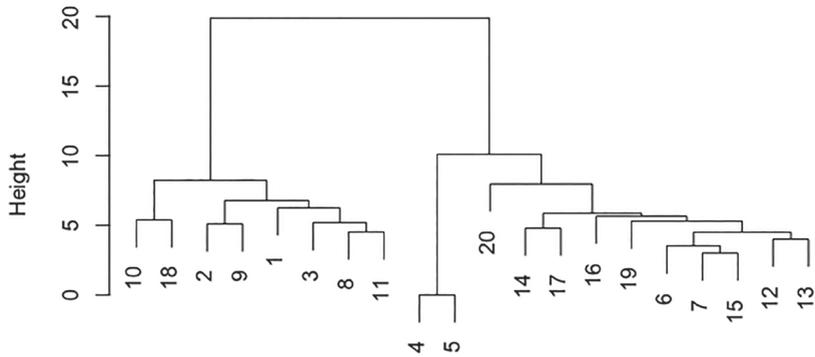
5.2.1 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละคุณลักษณะจากการประเมินตนเองของนิสิตรายข้อ เรียงตามคะแนนมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า นิสิตเห็นว่า ข้อข้อสี่ดีสุดต่อตนเองและผู้อื่น และข้อรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมาย มีคะแนนสูงสุด ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = 0.2) และนิสิตมีความคิดเห็นค่อนข้างตรงกันต่อคุณลักษณะดังกล่าว ส่วนด้านที่น้อยที่สุดได้แก่ ข้อมีความรู้ความสามารถในการใช้ระเบียบ

วิธีวิจัย ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.96) ข้อมีทักษะความสามารถในการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.23$, S.D.=0.96) และข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 3.64$, S.D.=1.15) มีคะแนนต่ำสุดตามลำดับ และนิสิตมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

5.2.2 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละคุณลักษณะจากการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตรายข้อเรียงตามคะแนนมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่า ข้อข้อสี่ดีสุดต่อตนเองและผู้อื่น และข้อรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมาย มีคะแนนสูงสุด ($\bar{x} = 4.92$, S.D.=0.13) และผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นค่อนข้างตรงกันต่อคุณลักษณะดังกล่าว และด้านที่น้อยที่สุด คือ ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง มีคะแนนต่ำสุด ($\bar{x} = 4.34$, S.D.=0.93) และผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นไม่ค่อยตรงกัน

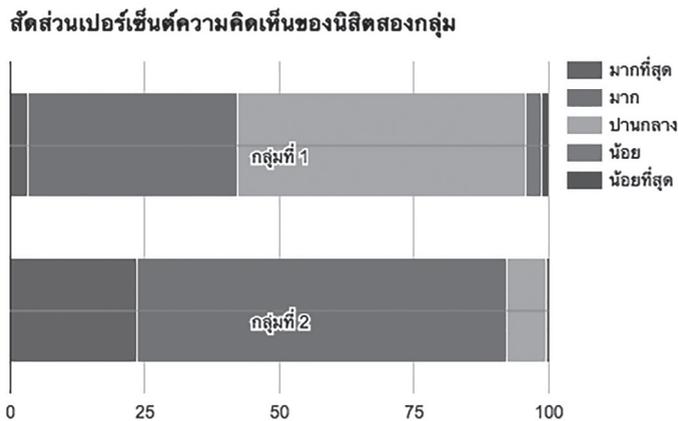
6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยการวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis)

6.1 การจัดกลุ่มของนิสิตตามรูปแบบในการตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธีการแบ่งแบบลำดับขั้น (Hierarchical Clustering) จากนิสิตที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน ความสูง (Height) บ่งบอกถึงความแตกต่างของนิสิตหรือกลุ่มนิสิตที่รวมกลุ่มกัน พบว่า มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มที่ชัดเจน โดยกลุ่มแรกมีนิสิต 8 คน (คนที่ 10, 18, 2, 9, 1, 3, 8 และ 11) และกลุ่มที่สองมีนิสิต 12 คน (คนที่ 4, 5, 20, 14, 17, 16, 19, 6, 7, 15, 12 และ 13) ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงการจัดกลุ่มของนิสิตตามรูปแบบในการตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแบ่งแบบลำดับขั้น

6.2 ความแตกต่างในการตอบคำถามของนิสิตสองกลุ่มต่อคุณลักษณะ

ภาพ 2 แสดงสัดส่วนร้อยละความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะซึ่งถูกจัดกลุ่มในภาพ 1

จากภาพ 2 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการตอบคำถามของทั้งสองกลุ่ม มากกว่าร้อยละ 90 ของนิสิตกลุ่มที่สองเห็นว่าได้รับการพัฒนาคุณลักษณะโดยรวมเป็นอย่างมากถึงมากที่สุด ในขณะที่ไม่ถึงร้อยละ 50 ของนิสิตกลุ่มแรกที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน โดยนิสิตกลุ่มแรกมีความคิดเห็นในเชิงลบอย่างมากต่อคุณลักษณะที่ได้รับการพัฒนาจากหลักสูตร

7. ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนิสิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จากการอภิปรายกลุ่ม พบผลการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

7.1 ความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร

7.1.1 ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในรายวิชา นิสิตให้ข้อคิดเห็นเรื่องความซ้ำซ้อนของรายวิชา เช่น รายวิชา สศ 631 สัมมนาห้องสมุดดิจิทัล และรายวิชา สศ 512 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล แต่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้ความเห็นว่า นิสิตอาจมองไม่เห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา และคณะกรรมการมีความคิดเห็นตรงกันว่า รายวิชาบางรายวิชามีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน สามารถยุบรวมเป็นรายวิชาเดียวกัน ได้แก่ 1) รายวิชา สศ 504 แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สศ 505 แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ สศ 503 แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 2) รายวิชา สศ 502 การพัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ สศ 512 การจัดการห้องสมุดดิจิทัล และ สศ 513 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล โดยควรมีเกณฑ์ในการยุบรวมกัน

7.1.2 รายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน คณะกรรมการยังได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับรายวิชาบางรายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน ได้แก่ สศ 502 การพัฒนาและการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ สศ 504 แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และเทคโนโลยี สศ 511 การค้นคืนและเข้าถึงสารสนเทศ สศ 602 ประเด็นเกี่ยวกับห้องสมุดและสารสนเทศในภูมิภาคอาเซียน สศ 621 การจัดการฐานข้อมูลสำหรับระบบห้องสมุดภูมิภาคอาเซียน และรายวิชา สศ 632 การศึกษาอิสระ จากทั้งหมด 21 รายวิชา (คิดเป็นร้อยละ 29)

7.1.3 รายวิชาที่ควรเปิดเพิ่มในหลักสูตรปรับปรุง คณะกรรมการได้เสนอแนะว่า หลักสูตรปรับปรุงใหม่ ควรเพิ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้อง

กับการจัดการสารสนเทศยุคใหม่ที่ทรัพยากรสารสนเทศได้เปลี่ยนรูปแบบ และช่องทางในการเข้าถึงและเรียกใช้สารสนเทศเป็นดิจิทัลมากขึ้น

7.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

7.2.1 การจัดการเรียนการสอนรายวิชา สศ 651 ปริญญาโท และ สศ 641 สารนิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้อภิปรายเกี่ยวกับการจัดแผนการเรียนการสอนในหลักสูตรที่มีการแบ่งเป็น 2 แผน ได้แก่ แผน ก (ปริญญาโท 12 หน่วยกิต) และ แผน ข (สารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต) โดยให้ความเห็นว่าจากการเปิดสอนในหลักสูตรเดิม (หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) นั้น ได้เปิดสอนทั้ง 2 แบบ และจากประสบการณ์ควบคุมการจัดทำปริญญาโทและสารนิพนธ์ของนิสิตนั้น พบว่า ไม่มีเกณฑ์แยกความแตกต่างระหว่างปริญญาโทและสารนิพนธ์ให้ชัดเจน หากในหลักสูตรปรับปรุงใหม่ยังคงเปิดสอนทั้งสองแผน ควรปรับปรุงและระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชาให้เห็นความแตกต่างของปริญญาโทและสารนิพนธ์ และควรเสนอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยเกี่ยวกับการลงทะเบียนในรายวิชานี้ควรแบ่งการลงทะเบียนเป็นครั้งๆ จนกว่า นิสิตจะจัดทำปริญญาโทหรือสารนิพนธ์ได้สำเร็จ เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำปริญญาโทของนิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการกระตุ้นให้นิสิตมีความกระตือรือร้นในการจัดทำอย่างต่อเนื่อง เพราะในหลักสูตรเดิมนั้นเป็นการลงทะเบียนแบบครั้งเดียวครบตามจำนวนหน่วยกิต และให้นิสิตรักษาสถานภาพในภาคการศึกษาถัดไปจนกว่าจะสำเร็จการศึกษา ทำให้เกิด

ปัญหานิสิตสำเร็จการศึกษาช้า เพราะไม่ดำเนินการจัดทำปฏิญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์อย่างต่อเนื่อง หรือหากไม่มีการให้ลงทะเบียนเรียนแบบแบ่งหน่วยกิต อาจจะมีการตกลงกันให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาติดตามและควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม

7.2.2 การจัดลำดับการเปิดสอนรายวิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้เสนอแนะว่าควรเปิดสอนรายวิชา สศ 531 วิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้กำหนดให้นิสิตสามารถเสนอสอบเค้าโครงปฏิญานิพนธ์ได้ในภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งประสบการณ์ที่ผ่านมา การจัดการสอนในรายวิชาดังกล่าวนี้ ได้จัดไว้ในภาคการศึกษาที่ 2 อาจจะเป็นสาเหตุให้นิสิตเริ่มต้นการจัดทำปฏิญานิพนธ์ล่าช้า แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการบริหารหลักสูตรส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าสาเหตุที่จัดรายวิชาดังกล่าวไว้ในภาคการศึกษาที่ 2 เพราะหลักสูตรเห็นว่าการรับนิสิตเข้ามาศึกษาต่ออันได้เปิดรับผู้สำเร็จการศึกษาจากทุกสาขาวิชา ดังนั้นนิสิตที่เข้ามาศึกษาจึงมาจากหลายสาขา จึงควรได้เรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านสาขาสารสนเทศศึกษาก่อน เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานและสะสมความรู้ในสาขาก่อนที่จะเริ่มจัดทำปฏิญานิพนธ์

7.2.3 แนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้เสนอแนะว่า หลักสูตรควรมีการกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อวิธีและขอบเขตของการเรียนการสอน เช่น ควรสอนแนวกว้างหรือแนวลึก ควรเน้นการปฏิบัติหรือเน้นหลักการคิด เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตร นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาเลือกมีประโยชน์มากถึงมากที่สุด เมื่อจำแนกตามรายวิชา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชา สศ 531 วิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา และ สศ 651 ปฏิญานิพนธ์ เป็นวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่า นิสิตที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มีความคาดหวังที่จะพัฒนาตนเองด้านความสามารถในการทำวิจัยได้เป็นหลัก เพื่อนำไปพัฒนาหน่วยงานของตนเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จรัส (2555, น.103 - 105) ซึ่งศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่านักศึกษามองเห็นว่า วิชาที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด คือ วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา และมหาบัณฑิตเห็นว่า วิทยานิพนธ์มีประโยชน์ในการนำไปใช้มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ ส่องแสงจันทร์ (2552, น.39) ที่ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรเห็นว่ารายวิชาสารนิพนธ์ และปฏิญานิพนธ์มีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากที่สุด และนิสิตเห็นว่ามีประโยชน์ในระดับมากและเช่นเดียวกับนันทนิจ ศรีทานารถ และภรณ์ ศิริโชติ (2546, น.57) ซึ่งประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2540) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า รายวิชาบริการสารสนเทศธุรกิจ วิทยานิพนธ์และการศึกษาอิสระมีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพในระดับมาก

เมื่อจำแนกตามกลุ่มเนื้อหาของรายวิชาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชาในหมวดคอมพิวเตอร์ประโยชน์มากถึงมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่า นิสิตให้ความสำคัญกับรายวิชาในหมวดคอมพิวเตอร์มากที่สุด อาจเนื่องจากว่า ยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงาน และดำรงชีวิต ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส (2555, น.103 - 105) ซึ่งพบว่า มหาบัณฑิตได้ใช้ความรู้จากการศึกษาในการทำงานในระดับมากโดยเห็นว่ากระบวนวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุด ประกอบด้วยกระบวนวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศได้แก่เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์และการสืบค้นออนไลน์ การจัดการฐานข้อมูลสำหรับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ สุภาพร เรืองปิยะเสรี (2551, น.86) ซึ่งได้ศึกษาความเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ด้านประโยชน์ของเนื้อหาวิชา พบผลการวิจัยคล้ายๆ กัน คือ รายวิชาที่เห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุดคือรายวิชาที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับยุคใหม่ ได้แก่ รายวิชามิติใหม่ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

2. ความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะ

ของนิสิตที่ได้รับการพัฒนาจากการเรียนการสอนในหลักสูตร เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายด้าน เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “ได้รับการพัฒนามากที่สุด” และ “ได้รับการพัฒนามาก” รวมกัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม มากถึงมากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นิสิตเห็นว่าการเรียนในหลักสูตรช่วยพัฒนาคุณลักษณะข้อข้อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น และข้อรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมายมากที่สุด ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจากปัจจุบันสถาบันการศึกษาทุกแห่งได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมควบคู่กับการเป็นผู้มีความรู้ตามนโยบายของชาติ ทำให้นิสิตได้รับการปลูกฝังและเน้นย้ำในประเด็นคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น ส่วนข้อที่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส (2555, น.107) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร พบว่า มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดเป็นลำดับแรกคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านที่อยู่ลำดับสุดท้ายคือ ด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน ลอยฟ้า จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และศักดา จันทร์ประเสริฐ (2545, น. 28) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนายจ้างต่อความรู้ความสามารถของมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ไม่ค่อยดีด้านหนึ่งคือด้านภาษาต่างประเทศเช่นเดียวกัน

3. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตที่ผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตร เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตรายด้าน เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “แสดงออกมากที่สุด” และ “แสดงออกมาก” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมากถึงมากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามสัดส่วนของคำตอบ “แสดงออกมากที่สุด” และ “แสดงออกมาก” รวมกัน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่านิสิตมีการแสดงออกคุณลักษณะในทุกข้อมากถึงมากที่สุด ยกเว้น ข้อสามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ผลการวิจัยตรงกับความคิดเห็นของนิสิตที่ประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านที่มากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น และข้อรับผิดชอบต่องานที่ได้รับจนสำเร็จตามเป้าหมายมากถึงมากที่สุด ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ สามารถพูดและเขียนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส (2555, น.107) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่พึงพอใจมากที่สุดได้แก่ ความรับผิดชอบในการทำงาน ความมีน้ำใจ ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค รักษาเกียรติภูมิของอาชีพ และไม่หาประโยชน์ ส่วนตน

4. ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนิสิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

4.1 ความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร พบข้อเสนอแนะเรื่องความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในรายวิชา และสามารถนำมาบูรรวมกันได้ การตั้งข้อสังเกตสำหรับรายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน และรายวิชาที่ควรเปิดเพิ่มในหลักสูตรปรับปรุงใหม่ที่มีเนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการสารสนเทศยุคใหม่ที่ทรัพยากรสารสนเทศได้เปลี่ยนรูปแบบ และช่องทางการเข้าถึงและเรียกใช้สารสนเทศเป็นดิจิทัลมากขึ้น ทั้งนี้สำหรับรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อนกันนั้น อาจเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในการตีความคำอธิบายรายวิชาและจัดแบ่งเนื้อหาแต่ละรายวิชา ยังไม่เหมาะสม เมื่อนำไปสอนจริงจึงทำให้พบว่าการออกแบบการสอนและวางแผนการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนเกิดความซ้ำซ้อนกันในส่วน และการตัดบางรายวิชาเลือกบางรายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน เนื่องจากนิสิตไม่ได้ให้ความสนใจเลือกเรียน และการเพิ่มรายวิชาที่มีเนื้อหาทันสมัยกับสภาพสังคมยุคใหม่ ซึ่งผลการวิจัยที่พบนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส (2555, น.108) ที่ศึกษาพบว่า อาจารย์ผู้สอนให้ความเห็นว่ารายวิชาในหลักสูตรไม่จำเป็นต้องปรับปรุงทั้งหมด แต่ควรเพิ่มเนื้อหาที่ทันสมัยเข้าไปในการสอน และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหากระบวนวิชา

4.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ผลจากการวิจัย พบว่า ไม่มีเกณฑ์แยกความแตกต่างระหว่างปริญญาโทและปริญญาตรีให้ชัดเจน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรได้เสนอแนะว่า ควรเปิดสอนรายวิชา สศ 531 วิจัยทางสารสนเทศศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับ

มหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้กำหนดให้นิสิตสามารถเสนอสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ได้ในภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งประสบการณ์ที่ผ่านมา การจัดการสอนในรายวิชาดังกล่าวนี้ได้จัดไว้ในภาคการศึกษาที่ 2 อาจจะเป็นสาเหตุให้นิสิตเริ่มต้นการจัดทำปริญญานิพนธ์ล่าช้าแต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า สาเหตุที่จัดรายวิชาดังกล่าวไว้ในภาคการศึกษาที่ 2 เพราะหลักสูตรเห็นว่า การรับนิสิตเข้ามาศึกษาต่อชั้นได้เปิดรับผู้สำเร็จการศึกษาจากทุกสาขาวิชา ดังนั้นนิสิตที่เข้ามาศึกษาจึงมาจากหลายสาขา จึงควรได้เรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านสาขาสารสนเทศศึกษา ก่อน เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานและสะสมความรู้ในสาขา ก่อนที่จะเริ่มจัดทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ (2552, น. 40) ที่ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษาที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิจัยวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 หรือ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่แรกและมีเวลาจัดทำหัวข้อเพื่อทำการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การปรับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจในรายวิชาที่มีเนื้อหาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นหลักสูตรจึงควรพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาวิชาหรือเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศตามความต้องการของยุคสมัยและตลาดแรงงาน

1.2 การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรควรพิจารณาปรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ภาษาที่สองให้มากขึ้น โดยอาจปรับวิธีสอนหรือการสอดแทรกกิจกรรมที่ใช้ภาษาที่สอง นอกจากนี้ควรมีการปรับรูปแบบวิธีสอนให้เน้นที่การฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาที่ตลาดแรงงานต้องการ

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรด้วยเกณฑ์การวัดหรือรูปแบบการวัดที่จะทำให้ทราบผลการใช้หลักสูตรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวหลักสูตรโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.
- ฐานฉัตร สุขศรี. (2544). *การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ระดับมหาบัณฑิต: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส. (2555). *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- চার্গ বঁবঁসী. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : เอร่าวันการพิมพ์.
- นันทนิจ ศรีหามารด และภรณ์ ศิริโชติ. (2546). *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2540) มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 21 (2), 54 - 69.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2547). *การประเมินหลักสูตร: กรณีหลักสูตรสถานศึกษา*. วารสารการประเมินผลการศึกษา. (กันยายน 2546 - มีนาคม 2547), 1 (1) : 119 - 133.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). *การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. สืบค้นเมื่อ 11 เมษายน 2559, จาก http://www.edu.tsu.ac.th/major/old_eva/journal/scan1.pdf
- สมาน ลอยฟ้า จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และศักดา จันทร์ประเสริฐ. (2545). *ความคิดเห็นของนายจ้างต่อความรู้ความสามารถของมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. ปีที่ 20, ฉบับที่ 3 (ก.ย. - ธ.ค. 2545), หน้า 23 - 31
- สภาพร เรื่องปิยะเสรี. (2551). *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. 2552. *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 31, ประจำภาคเรียนที่ 1 (2552), หน้า 29 - 56.
- Ediger, Marlow. (1993 Fall). *The Affective dimension in curriculum improvement*. Education. 114 (1) : 81 - 84.
- Oliva, Peter F. (1992). *Developing The Curriculum*. 3 rd ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Peterson, Steven L. and others. (2011). *Instructional Design and Assessment: A Course Assessment Process for Curricular Quality Improvement*. American Journal of Pharmaceutical Education. 75 (8) : 1 - 7.